

Jaarverslag
Wiardi Beckman Stichting
2009

Wiardi Beckman Stichting
Bezoekadres Emmapark 12, 2595 ET Den Haag
Telefoon 070 - 262 9720
E-mail info@wbs.nl
Website www.wbs.nl
Postbank 30603

Inhoud

Over de Wiardi Beckman Stichting

De WBS in 2009: de zwaartepunten

Onderzoek, bijeenkomsten en publicaties

De wereldburger bestaat niet

Socialisme & Democratie

Het WBS jaarboek

Werkgroepen

Organisatie en personeel

Publicaties van de stafleden van de Wiardi Beckman Stichting

Beschikbare publicaties van de Wiardi Beckman Stichting

Over de Wiardi Beckman Stichting

De Wiardi Beckman Stichting, het wetenschappelijk bureau van de Partij van de Arbeid, fungeert als schakel tussen de wereld van de wetenschap en de Nederlandse sociaal-democratie. Ze draagt door studie en analyse bij aan de vernieuwing van programma's en beleid van de PvdA en is een vrijplaats voor debat over de koers van de sociaal-democratie.

Een onafhankelijke positie van het bureau is daarbij onontbeerlijk – wat ondersteunend werk voor de PvdA (zoals het schrijven van discussienota's voor partijcongressen, bijdragen aan de voorbereiding van verkiezingsprogramma's, advisering van PvdA-politici) allerminst uitsluit.

De WBS heeft een kleine staf van betaalde medewerkers. Ze is in belangrijke mate aangewezen op een breed netwerk van mensen, werkzaam aan universiteiten, in maatschappelijke organisaties en het openbaar bestuur.

De stichting voert haar doelstellingen op uiteenlopende manieren uit. Ze organiseert seminars en conferenties, ondersteunt een aantal vaste werkgroepen en gesprekskringen, onderhoudt intensieve banden met centrum-linkse zusterorganisaties in en buiten Europa, en publiceert boeken, rapporten en andere uitgaven. Vaste uitgaven zijn het eigen maandblad *Socialisme & Democratie* en het *WBS Jaarboek*. Aan de Universiteit van Amsterdam heeft de WBS de Dr. J.M. den Uyl-leerstoel ingesteld.

Tot en met dit verslagjaar maakte verder nog het Centrum voor Lokaal Bestuur deel uit van de WBS. Daarin worden de lokale, regionale en provinciale bestuurders van de PvdA georganiseerd. Het Centrum heeft een studieuze en adviserende taak en beoogt de communicatie tussen PvdA-bestuurders op de verschillende bestuursniveaus te bevorderen. Het geeft onder meer het maandblad *Lokaal Bestuur* uit.

De WBS ontvangt overheidssubsidie, gekoppeld aan het aantal Kamerzetels van de PvdA, en financiële steun van de PvdA zelf. Daarnaast steunen vele individuele PvdA-leden en andere sympathisanten de WBS door middel van een jaarlijkse gift of donatie. De WBS ontving van drie donateurs een bijdrage van respectievelijk €500,00, €600,00 en €750,00.

Het bestuur van de WBS wordt uitgeoefend door een curatorium, benoemd door het bestuur van de PvdA. De directeur van de WBS is adviserend lid van het partijbestuur en van het strategisch beraad van de PvdA.

De WBS in 2009: de zwaartepunten

De Wiardi Beckman Stichting zette in grote lijnen de richting die in 2008 is ingeslagen voort met de volgende zwaartepunten:

- onderhoud en versterking van de politiek-inhoudelijke oriëntatie van de sociaal-democratie
- agendering en uitwerking van thema's die naar het oordeel van de commissie-Vreeman speciale aandacht vragen binnen de PvdA
- organisatie van het debat in de PvdA over kernthema's van hedendaagse politiek
- uitbreiding van netwerken van een jongere generatie sociaal-democraten
- de internationale dimensie: participatie in internationale denktank-netwerken.

Inhoudelijk drukten ontwikkelingen met een internationale dimensie een belangrijke stempel op de activiteiten van de WBS. De internationale financiële crisis heeft ook in Nederland - met zijn omvangrijke financiële sector - een enorme impact gehad. Voor de PvdA was niet alleen onmiddellijk handelen geboden vanuit regeringsverantwoordelijkheid, maar dienden ook politieke opvattingen en uitgangspunten ten opzichte van het financieel kapitalisme in tijden van globalisering hervonden en geactualiseerd te worden. Een kleine denktank van de WBS zette zich aan deze taak.

Internationalisering is niet alleen een kernbegrip waar het om de financiële markten gaat, maar betreft een veel breder veld van economische, politieke en culturele ontwikkelingen. De sociaal-democratie - vanouds een internationaal georiënteerde beweging - wordt nu geconfronteerd met een achterban die sterk verdeeld is waar het om de waardering van deze ontwikkelingen gaat: terwijl sommigen buitengewoon positief staan tegenover de effecten van internationalisering, zien anderen daarin vooral een bedreiging van vaste waarden en sociaal-economische zekerheden. *De wereldburger bestaat niet* van René Cuperus - in 2009 verschenen - adresseert dit vraagstuk op indringende wijze.

Internationalisering betekent voor de Nederlandse economie en burgers in overwegende mate: Europeanisering. Na het referendum over het Europese grondwettelijke verdrag voelde ook de PvdA de noodzaak opnieuw haar opvattingen over Europese integratie te formuleren. De Europese verkiezingen dwongen verder tot een nieuwe positionering. Monika Sie Dhian Ho nam voor de WBS deel aan de werkzaamheden van de programcommissie onder leiding van Jan Pronk, die het Europese verkiezingsprogramma van de PvdA schreef; René Cuperus was kandidaat voor het Europese Parlement (nummer 5). De voor de PvdA - en onze zusterpartijen in de EU - bijzonder slecht verlopen verkiezingen brachten hem niet naar Brussel. Zij noopten - gecombineerd met de minder florissante vooruitzichten voor de nationale verkiezingen in onder meer het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Nederland - bovendien tot grondige evaluatie van de positie van de sociaal-democratie in Europa in internationaal verband.

Ook bij haar overige activiteiten zette de WBS de ingeslagen weg van vernieuwing voort. Allereerst organiseerde de stichting een aantal zogenaamde strategische werkconferenties met leidende politici en experts om een brug te slaan tussen recente inzichten uit de wetenschap en politieke standpuntbepaling, en om tot een scherpere politieke profilering van de PvdA te komen. Verder organiseerde de WBS een serie openbare debatten over actuele politieke kwesties - met vaste gespreksleiders en organisator. Vernieuwing van methodiek met een groep studerende en pas afgestudeerde vindt verder plaats in *Jong WBS* - een netwerkorganisatie die op een vergelijkbare wijze is opgezet als de Young Fabians in Engeland - en met een werkgroep Eigentijdse Sociaal-Democratie, bestaande uit jonge wetenschappers die klassieke en moderne sociaal-democratische teksten lezen, bespreken en toepassen op actuele politieke kwesties. Nieuwe werkgroepen werden opgezet of voorbereid op het gebied van arbeid, en op het terrein van de zorg; de werkgroep

Staatsrechtelijke vernieuwing maakte een herstart mee; de zogenaamde seminargroep Kompas buigt zich over een grondige plaatsbepaling van de sociaal-democratie na de periode van de Derde Weg.

De website van de WBS werd geheel vernieuwd. In september 2009 ging deze van start - met een nieuwe vormgeving, actuelere nieuwsvoorziening en aanzienlijk uitgebreidere mogelijkheden om artikelen en rapporten te raadplegen. Een groot aantal full-text publicaties van de WBS en artikelen uit *Socialisme & Democratie* zijn nu beschikbaar, evenals alle jaarregisters van *Socialisme & Democratie* vanaf 1939, tips en suggesties van WBS-medewerkers, een agenda van de WBS-activiteiten, columns van WBS-medewerkers en in 2010 een canon van de sociaal-democratie. In 2010 zal vervolgens de website verder worden aangepast om ruime mogelijkheden voor debat over actuele kwesties te scheppen en de (internationale) netwerkfunctie van de WBS te versterken. Daarbij zal directe samenwerking met internationale partners worden gezocht.

Het programma van de WBS beperkte zich niet tot de hier beschreven activiteiten. Individuele stafleden droegen in diverse nationale en internationale fora bij aan het debat over de beginselen, electorale positie en koers van de PvdA en de sociaal-democratie en publiceerden in of gaven interviews aan kranten en weekbladen. Het maandblad van de WBS, *Socialisme & Democratie*, besteedde aandacht aan voor de sociaal-democratie relevante politieke thema's. De WBS werkgroepen, tenslotte, organiseerden een groot aantal bijeenkomsten op hun eigen terrein.

In 2008 publiceerde de WBS:

- Frans Becker, Menno Hurenkamp en Pieter Tops (red.), *Lokale politiek als laboratorium. In de voetsporen van Wibaut en Drees. WBS jaarboek 2009*, Den Haag 2009.

Voorts verscheen:

- René Cuperus, *De wereldburger bestaat niet. Waarom de opstand der elites de samenleving ondermijnt*, Amsterdam 2009.

Onderzoek, bijeenkomsten en publicaties

Strategische werkconferenties

Ter bespreking van een aantal urgente politiek-maatschappelijke vraagstukken met bewindslieden en parlementariërs van de Partij van de Arbeid enerzijds en onderzoekers en experts uit de wereld van de wetenschap anderzijds, organiseerde de WBS een serie strategische werkconferenties. Han Noten fungeerde als vaste gespreksleider van de bijeenkomsten.

De eerste van de serie 2009 vond plaats op 14 februari over 'Europa en de sociaal-democratie', ter voorbereiding van de Europese verkiezingen. Deze verkiezingen speelden zich af tegen de achtergrond van wat in het jaarboek 2008 van de WBS het 'ongemak over Europa' is genoemd. Dit ongemak, zo blijkt uit de gegevens van verkiezingsonderzoekers, is al langer 'als slapende reus' aanwezig, maar kwam bij het referendum over het Europese constitutionele verdrag in volle hevigheid naar buiten. Kiezers maken zich zorgen over de toekomst van de Nederlandse verzorgingsstaat en de democratie in de EU en over de snelle uitbreiding van de Unie. De conferentie concentreerde zich op het formuleren van een koers op Europees gebied waarin rekening wordt gehouden met dit ongemak. Als inleiders traden Monika Sie, Kees Aarts, Diederik Samsom, Thijs Berman en Frans Timmermans op.

Op 20 juni volgde een strategische werkconferentie over 'Het Nederlandse drugsbeleid onder druk'. Het Nederlandse drugsbeleid, gebaseerd op het idee van scheiding van een niet-criminele softdrugsmarkt en de criminele harddrugsmarkt, staat onder druk. Nederland blijkt een grootschalige producent en exporteur van cannabis en synthetische drugs, en een belangrijke distributeur van cocaïne, heroïne en hasjiesj in eigen land en in onze buurlanden. Wetenschappelijke studies laten zien dat de beoogde voordelen van het Nederlandse coffeeshopbeleid niet zijn bewaarheid, maar dat diverse onbedoelde negatieve gevolgen wel werkelijkheid zijn geworden. Hierbij valt te denken aan criminalisering van met name de achterdeur van de coffeeshops en de opbloei van een illegale economie daaromtrent, overlast en openbare orde problemen, cumulatie van problemen rond gezondheid, welzijn en leefbaarheid in bepaalde wijken, en bestuurbaarheid op nationaal en lokaal niveau inclusief regionale en grensoverschrijdende samenwerking. Een commissie onder leiding van PvdA senator Pauline Meurs is door het Partijbestuur aangesteld om in het licht van deze ontwikkelingen opnieuw naar de opvattingen van de PvdA te kijken. In de aanloop naar een standpuntbepaling bracht de WBS enkele politieke hoofdrolspelers en denkers bij elkaar. Cyrille Fijnaut, Viktor Everhardt en Pauline Meurs traden op als inleider.

De conferentie 'Waarden en kiezers 2009. De actuele positie van de sociaal-democratie' richtte zich vooral op de politieke uitgangspunten van de sociaal-democratie voor de lokale politiek en de electorale vooruitzichten voor de gemeenteraadsverkiezingen. Eberhard van der Laan en Peter Kanne traden op als inleiders, wethouders van PvdA-huize Adri Duivesteijn, Jan Willem van de Kolk en Max Norder als commentator. Felix Rottenberg zat de bijeenkomst voor.

'De toekomst van de kwaliteitsjournalistiek' stond centraal op de conferentie van 25 augustus, waar op basis van stellingen van Hans Wansink - mede naar aanleiding van zijn onderzoek met Warna Oosterbaan - werd gesproken over de toekomst van de kranten, de journalistiek en de omroep. Yvonne Zonderop en Ronald Plasterk leidden in; Hans Wansink trad op als voorzitter van het debat.

Ter voorbereiding van het congres van de PvdA van december belegde de WBS op 28 november een strategische werkconferentie over marktwerking in de publieke sector. Op de conferentie vond een intensieve gedachtewisseling plaats tussen politici en een selecte groep van experts die allen het afgelopen jaar een belangrijke bijdrage leverden aan het debat over dit thema in de PvdA. Romke van der Veen, Margo Trappenburg, Steven de Waal en Kim Putters traden op als inleider.

De jaargang 2009 van *Socialisme & Democratie* bevat een aantal bijdragen die ter voorbereiding of als weerslag van deze conferenties zijn geschreven.

Kompas

Tussen het tamelijk abstracte beginselprogramma van de Partij van de Arbeid en het beleid van alledag bestaat op dit moment onvoldoende verbinding. Ook de commissie-Vreeman, die de verkiezingsuitslag van 2006 analyseerde, constateerde dit programmatisch tekort. De WBS heeft daarom een kleine groep wetenschappers, onder leiding van de voorzitter van het curatorium van de WBS, in het leven geroepen om een politieke visie te formuleren die beide verbindt en richting kan geven aan politieke afwegingen en besluitvorming. Een visie, die een *new narrative* oplevert voor de sociaal-democratie. De werkgroep is in december van dit verslagjaar van start gegaan en zal in de eerste helft van 2011 rapporteren.

WBS Tumult

In 2009 heeft de WBS domicilie gekozen in Tumult in Utrecht voor een serie debatten over arbeid en de economische crisis, die live werden uitgezonden en achteraf te bekijken zijn op de WBS-site. Als vaste gespreksleiders traden Ruben Maes en Natasja van den Berg op, de voorbereiding en organisatie was in handen van Chris van der Meulen.

- Op 18 februari debatteerden Sweder van Wijnbergen en Hans Verkoren over ‘Bretton Woods II’, de aard van de financiële crisis en de toekomst van de financiële sector.
- Op 18 maart stond het debat in het teken van ‘Arbeid in een tijd van crisis’, met Paul de Beer, Mei Li Vos en Karin Sengers.
- Op 5 april sprak Ruben Maes met Bert Koenders en Maaïke Okano-Heijmans over ‘De geopolitieke dimensie van de financiële crisis’.
- Op 16 september gingen Marcel van Dam en Anton Hemerijck met elkaar in debat over de gevolgen van de financiële crisis voor de overheidsfinanciën.

De debatten trokken veel belangstelling; de uitzendingen werden door enkele honderden belangstellenden gevolgd.

De WBS internationaal

Nog altijd neemt de intensiteit van de internationale contacten van de Wiardi Beckman Stichting toe. De onder druk staande positie van de sociaal-democratie, van het ‘progressief project’ als geheel, dan wel van de klassieke middenpartijen van het centrum, is in talrijke landen een veelbesproken onderwerp. Allerlei internationale en transnationale netwerken – in het verband van de Europese Unie of daarbuiten -, werden opgezet om over deze gemeenschappelijke uitdagingen van gedachten te wisselen en om tot progressieve (beleids)oplossingen te komen. Thema’s die centraal staan zijn: globalisering en het nieuwe wereldwijde financieel kapitalisme; de klimaatcrisis; de fragmentatie van het naoorlogs partijenstelsel; de gevolgen van individualisering, kennissamenleving en migratie; buitenlands-politieke en Europese samenwerking e.d.

De WBS werkt in het bijzonder samen met de Duitse Friedrich Ebert Stiftung, het Britse Policy Network, de Vlaamse Gerrit Kreveld Stichting, die “Samenleving en Politiek” uitgeeft, en met de in Brussel gevestigde FEPS, Foundation for European Progressive Studies, maar ook is er regelmatig contact met collega-instituten uit Spanje, Frankrijk en Scandinavië.

René Cuperus was in 2009 lid van een internationaal projectteam van de Friedrich Ebert Stiftung, ‘Adjusting the Profile of European Social Democracy’. Andere deelnemers waren Alfred Pfaller, Karl Duffek, Roger Hällhag, Roger Liddle, Rocio Martinez Sampere, Martin McIvor, Werner A. Perger, Wolfgang Schröder and Gorgi Spasov. Het uiteindelijke rapport werd onder redactie van Alfred Pfaller gepubliceerd als FES-studie, getiteld: “European Social Democracy – In Need of Renewal. Nine country cases & Seven policy proposals” (december 2009).

René Cuperus en Frans Becker waren namens de WBS aanwezig bij de 'Progressive Governance Conference' in Vina del Mar, Chili, op 27 en 28 maart, een bijeenkomst van progressieve regeringsleiders, politieke adviseurs en experts. Een impressie daarvan is te vinden op de blogs die zij vanuit de conferentie bijhielden en in een artikel in *Vrij Nederland* van 23 mei 2009.

Frans Becker nam deel aan een door de Friedrich Ebert Stiftung, Hans Böckler Stiftung en het Institut de Recherches Économiques et Sociales (Ires) georganiseerd seminar, 'The Recovery Plans in Europe and their Effects on Growth and Employment: A first assessment', dat werd gehouden op 3 juni 2009 in Berlijn. Hij maakte deel uit van een van de panels en schreef een kort paper, *Social Democracy in Times of Economic Crisis*.

Op 3 juli, vlak na de voor de Europese sociaal-democratie zo teleurstellend verlopen verkiezingen voor het Europees Parlement, organiseerden de Franse Jean Jaurès Fondation en het Parijse kantoor van de Duitse Friedrich Ebert Stiftung een evaluatieconferentie in Parijs. René Cuperus zat deze bijeenkomst met vertegenwoordigers uit 14 lidstaten voor; Frans Becker vertegenwoordigde de Wiardi Beckman Stichting. Samen schreven zij, geïnspireerd door deze bijeenkomst, op verzoek van de Franse progressieve denktank Terra Nova, een evaluatie van de uitkomst van de Europese parlementsverkiezingen.

René Cuperus hield op 7 juli in Londen een inleiding bij de conferentie 'In or out? Tracking migration trends in Europe during recession and recovery', in het kader van het migratieproject van de Britse internationale denktank Policy Network en Barrow Cadbury Trust en nam deel aan een paneldiscussie met Charles Clarke, oud-minister van Binnenlandse Zaken en Malek Boutih, parlementariër van de Parti Socialiste en oprichter van SOS Racisme.

Monika Sie en René Cuperus presenteerden een WBS-evaluatie van de Europese verkiezingen in Nederland op een conferentie onder de titel 'Next Left' georganiseerd door de denktank van de Partij van Europese sociaal-democraten, FEPS, en voorgezeten door de voormalige Oostenrijkse Kansler Gusenbauer. Op basis van soortgelijke evaluaties uit andere EU-lidstaten werd van gedachten gewisseld over de oorzaken van de gevoelige nederlaag van de sociaal-democraten in Europa. De papers verschenen – tezamen met een FEPS-paper op basis van een verslag van de discussie - in een bundel, die door Gusenbauer op het PES-congres op 6 december werd gepresenteerd. Monika Sie, René Cuperus en Frans Becker waren namens de WBS aanwezig; de laatste nam deel aan het panel over het gepresenteerde boek: *Next Left. Renewing Social Democracy*.

René Cuperus nam deel aan een radiodebat op de zogenaamde *Wahlparty* in Perscentrum Nieuwspoort, georganiseerd door het Duitsland Instituut en het Public Relationsbureau van Rob Meines ter gelegenheid van de Duitse Bondsdagverkiezingen op 27 september.

Op 1 en 2 oktober namen Frans Becker en René Cuperus deel aan de door Fundacion Ideas en Center for American Progress georganiseerde 'Global Progress Conference'. Zij deden daarvan verslag in *Socialisme & Democratie* van oktober 2009.

Het Zentrum für Niederlande-Studien te Münster en het Onderzoeksinstituut voor Geschiedenis en Cultuur der Universiteit Utrecht organiseerden op 20 en 21 november 2009 een conferentie over 'Reformen, neue soziale Bewegungen und Polarisierung. Die Niederlande und Deutschland in den 1970er Jahren im Vergleich'. Frans Becker verzorgde een inleiding over 'Das Kabinett-Den Uyl (1973-1977) als Brennpunkt der 1970er Jahre'. Zijn bijdrage zal in 2010 in druk verschijnen in een publicatie over de jaren zeventig in Nederland en Duitsland.

Op 17 oktober hield René Cuperus een college over de toekomst van de Europese sociaal-democratie op het Visiecongres van de Vlaamse sp.a. in Brussel. Ook nam hij later deel aan een sp.a.-conferentie over integratie in De Vooruit in Gent (12 november) en nam hij deel aan een door 'Knack' georganiseerd driegesprek met Leo Tindemans en Luuk van Middelaar over de toekomst van de Europese Unie in de oude BRT-studio te Brussel.

Amsterdam Process

Op 5 en 6 november organiseerden de Wiardi Beckman Stichting en Policy Network een grote internationale conferentie in het Bethaniënklooster in Amsterdam: 'The politics of globalisation, redistribution and culture. Preparing the ground for a comeback of European social democracy'. Gedurende twee dagen debatteerde een groep politici, wetenschappers en politieke adviseurs over de electorale positie van de sociaal-democratie in Europa, sociaal-economische kernvragen ('restoring the fairness code in 21st century capitalism') en vraagstukken van identiteit, gemeenschap en cultuur. De conferentie werd afgesloten met een sessie over het ontwerpen van een 'new narrative'.

Bijdragen werden geleverd door Monika Sie, Olaf Cramme, Wouter Bos, Lodewijk Asscher, Zaki Laidi, Frank Vandenbroucke, Roger Liddle, Job Cohen, Jeroen Dijsselbloem, Mark Elchardus, Carey Oppenheim, René Cuperus, James Purnell, Sheri Berman, Anton Hemerijck, Patrick Diamond en Frans Becker. Zowel Policy Network als de WBS schreven achtergrondmateriaal voor de conferentie, dat te vinden is op de website van PN en de WBS. Deelnemers Tobias Dürr (Berliner Republik) en Olivier Ferrand (van de denktank Terra Nova) deden verslag van de conferentie voor hun thuisfront; datzelfde deden in Nederland *Vrij Nederland* en WBS-stagiair Pim Paulusma in een column voor de WBS-website.

De conferentie was tevens het begin van het 'Amsterdam Process', een langduriger samenwerkingsproject van Policy Network en de WBS. Het brengt voor een periode van twee jaar een groep denktanks, wetenschappers en politieke adviseurs bijeen voor een ambitieus project van reflectie op de belangrijkste politieke vraagstukken en dilemma's waarmee de sociaal-democratie wordt geconfronteerd. Het programma kent de volgende zwaartepunten:

- De sociaal-democratische gedachte in de 21ste eeuw
- Demografie, kiezers en coalities
- Politieke economie en hervorming van de verzorgingsstaat
- Identiteit, gemeenschap en cultuur
- Europese integratie.

Het programma wordt georganiseerd rond een aantal seminars op verschillende plaatsen in Europa, waarvoor steeds op de website achtergrondbijdragen zullen verschijnen. Het programma zal uitmonden in een gemeenschappelijke publicatie van beide instituten. René Cuperus en Pim Paulusma zijn voor de WBS verantwoordelijk voor dit project.

Tijdens het congres van de PES in Praag, op 5 en 6 november 2009, organiseerde de WBS samen met Policy Network een 'fringe meeting' over het programma van het Amsterdam Process.

Jong WBS

Jong WBS is de jongerenclub van de Wiardi Beckman Stichting en is er voor hen die op zoek zijn naar politiek-inhoudelijke verdieping. Het is een ontmoetingsplaats voor studenten en (recent) afgestudeerden. Een plaats waar op hoog niveau van gedachten wordt gewisseld en op het scherp van de snede wordt gedebatteerd. Een plaats bovendien waar politiek en wetenschap met elkaar worden geconfronteerd. Jong WBS is opgezet naar analogie van de Young Fabians uit Londen.

Onder leiding van Ranjith Clemminck, Anamarija Kritic, Remmert van Haften en Zita Schellekens organiseerde Jong WBS een netwerk van studenten en pas afgestudeerden die op zoek zijn naar politiek-inhoudelijke verdieping. Zij organiseerden een vijftal masterclasses met als gasten Paul Scheffer (over integratie), Thomas von der Dunk (over Europese integratie), Jan Pronk (over globalisering), Frank Ankersmit (over de economische crisis) en Mark Bovens (over de kloof tussen burger en politiek). Zij organiseerden bovendien een politiek diner met Diederik Samsom.

WBS denktank Financiële Crisis

Begin 2009 formeerde de WBS een kleine denktank bestaande uit Hans Verkoren, Wim Boonstra, Hans Schenk, Peter Gortzak, Paul Tang en Paul Kalma, aangevuld namens de WBS met Monika Sie

Dhian Ho, Frans Becker en drie stagiaires - Jonna Gjaltema, Wouter Heijne en Koen Keunen. Doel van de groep was om te komen tot een sociaal-democratische plaatsbepaling ten opzichte van de ontwikkelingen in de financiële sector, tot een analyse van de financiële crisis en het gevoerde overheidsbeleid, en tot voorstellen voor een nieuwe financiële architectuur. Nadrukkelijk is steeds gezocht naar de relatie met sociaal-democratische uitgangspunten en waarden.

Op basis van de inmiddels talrijke publicaties over het thema en op basis van interviews en hoorzittingen met experts en betrokkenen over onder meer de sociaal-democratische uitgangspunten ten aanzien van de financiële sector, de oorzaken en aard van de financiële crisis, corporate governance en het gevoerde beleid, bereiden Frans Becker en Paul Kalma een eindrapportage voor, die in 2010 zal verschijnen. Zij rapporteerden inmiddels op basis van de bevindingen van de denktank al aan de verkiezingsprogramcommissie van de PvdA.

Arbeid

Bertus Mulder bereidt een publicatie voor over het sociaal-democratische denken over arbeid aan de hand van de opvattingen van een aantal toonaangevende sociaal-democraten: Troelstra, Sternheim, Drees, Poppe en Kok. De WBS zal als mede-uitgever - maar zonder kosten - betrokken zijn bij deze uitgave en treedt op als gesprekspartner voor de auteur en verzorgt de eindredactie van de publicatie, die medio 2010 is te verwachten.

Symposium over Europese politiek

Op 24 juni organiseerde de WBS in samenwerking met de Alfred Moser Stichting een klein symposium onder de titel 'Het buitenland van de PvdA. Twee decennia Europese politiek', ter gelegenheid van het afscheid van Jan Marinus Wiersma als lid van het Europees Parlement. Wiersma werd in het najaar aangesteld als fellow bij de WBS.

De wereldburger bestaat niet

Op 11 maart werd het boek *De wereldburger bestaat niet. Waarom de opstand der elites de samenleving ondermijnt* van René Cuperus gepresenteerd in Dudok te Den Haag. Jos de Beus en Diederik Samsom (als vervanger van een door coalitieperikelen verhinderde Wouter Bos) namen de eerste exemplaren in ontvangst. Cuperus, die met dit boek een aantal ideeën en bijdragen van zijn hand voor de WBS in een groter verband heeft geplaatst, betreft de stelling dat zich onder invloed van immigratie, Europese integratie en globalisering een nieuwe scheidslijn in onze samenleving aftekent, die tussen hoger- en lager opgeleiden, tussen toekomstoptimisten en toekomstpessimisten. Deze scheidslijn vormt niet alleen een risico voor de grote sociaal-democratische volkspartijen in Europa, maar bedreigt in meer algemene zin de sociale cohesie in onze maatschappijen. De beleidsbepalende elites hebben met een al te lichtzinnige omarming van verandering als maatschappelijk grondpatroon en een *benign neglect* van de negatieve effecten ervan een actieve bijdrage geleverd aan de gevoelens van ontworteling bij een belangrijk deel van de bevolking. Het populisme ziet Cuperus als een rookmelder, als een niet ongevaarlijke reactie op de effecten van modernisering: ‘als een revolte tegen een wereld op drift, tegen een grootscheepse verandering van een oude, vertrouwde wereld in een nieuwe, onbekende wereld. En tegen de rol die elites spelen bij het voortbrengen en promoten van deze nieuwe, globale wereld, zonder inbreng of betrokkenheid van de niet-elites.’

‘Tegenover een riskant-utopisch pleidooi voor wereldburgerschap – hybris van een ahistorische en kompasloze elite – stelt dit boek’, aldus Cuperus in zijn woord vooraf, ‘een oproep tot bezonnen historisch besef, sociaal maatgevoel, en medemenselijkheid op beheersbare schaal. De bewijslast dat de wereld vredig en harmonieus zal zijn, indien de wereld louter opgevat wordt als globale vechtmart voor bedrijven en producten, laat ik graag aan de neoliberale zakenman. De bewijslast dat burgerschap, politieke democratie en solidaire verzorgingsarrangementen op mondiale schaal echt mogelijk zijn, laat ik graag aan de kosmopoliet.’

Dit boek neemt alvast een waakzame tussenpositie in. Het verzet zich tegen de doorschietende elites aan de ene kant en tegen de doorschietende populistische bewegingen van links en rechts aan de andere kant. Het verzet zich tegen de opstand der elites en tegen de contrarevolutie van het populisme. Moed en karakter tonen ook in tijden van flux, het juiste midden houden tegenover zelfzucht en veranderingsgekte – daarom draait uiteindelijk de kunst van de politiek en het menswaardig samenleven. Het gaat om de zoektocht tussen de wereldburger en de kleinburger, op zoek naar de burger die eigenheid en openheid wil combineren, die ‘kosmopolitisch patriot’ wil zijn, zoals in de beste tradities van de Verlichting. Die zich verzet tegen de verdachtmakingen tegen binding, houvast, identiteit van zowel migranten als autochtonen. Mensen zijn wel wereldbewoners, transnationale reizigers, grenzeloze minnaars en werkers, maar wereldburgerschap zonder staat, zonder republiek der vrije burgers is geen wereldburgerschap, maar een valse uitholling van nationale democratieën en verzorgingsstaten. Misschien ernstiger nog is dat het ook een afleiding en geringschatting is van de urgentste ‘kosmopolitische projecten’ van deze tijd: 1) internationale samenwerking vanwege de klimaat- en energiecrisis; 2) de Europese

samenwerking van nationale staten versterken; 3) een harmonieus samenleven binnen de multi-etnische natiestaten naderbij brengen.’

Mede naar aanleiding van het verschijnen van zijn boek verzorgde René Cuperus een groot aantal inleidingen en lezingen in binnen- en buitenland, waaronder de eerste Wereldburgerschapslezing voor COS Nederland. Mede op grond van teksten uit zijn boek maakte Theatercollectief *Wunderbaum* de theaterproductie VENLO.

Socialisme & Democratie

Het maandblad van de WBS vormt al meer dan zestig jaar een brandpunt van sociaal-democratische theorievorming, maatschappijanalyse en kritische beschouwing over politiek en bestuur. Het beoogt het platform te zijn voor het politiek-wetenschappelijk debat in en rond de sociaal-democratie. In het afgelopen jaar verschenen tien afleveringen.

Het januari/februarinummer was geheel gewijd aan het debat over integratie en de integratienota van het partijbestuur van de PvdA. In 19 bijdragen, met auteurs variërend van Sadik Harchaoui tot Job Cohen en van Fatima Elatik tot Nausicaa Marbe bespraken toonaangevende publicisten en wetenschappers de uitgangspunten en het gewenste beleid van de PvdA op het terrein van integratie.

Speciale aandacht werd voorts besteed aan:

- + Het Nederlandse drugsbeleid, met bijdragen van Cyrille Fijnaut, Henk van de Bunt en Lea Bouwmeester
- + De toekomst van de gezondheidszorg, met bijdragen van Margo Trappenburg en Martin Buijsen
- + De Europese integratie en de sociaal-democratie, met bijdragen van Jan Cremers, Wouter van der Brug & Catherine de Vries, Jan Marinus Wiersma & Matthias Verhelst, Ingo Schulze, Atilla Ágh, Arjen Berkvens, André Gerrits & Max Bader en Max van den Berg
- + Het voortgezet onderwijs, met bijdragen van Bob ten Bruggencate en Staf Depla & Marijke Linthorst
- + De waterschappen, met bijdragen van Hugo Priemus en Douwe Jan Elzinga
- + De Partij van de Arbeid als brede volkspartij, met bijdragen van Dick Hourman & Peter Achterberg, Dick Pels en Thomas von der Dunk
- + Interventies in conflictgebieden, met bijdragen van Isabelle Duyvesteyn, Ko Colijn, Chris van der Borgh & Yannick du Pont, Frans Bieckmann en Mient Jan Faber
- + De verhoging van de AOW-leeftijd, met bijdragen van Frans Becker, Paul de Beer, Leo Hartveld, William Moorlag en Harry van Dalen

- + De populistische verleiding, met bijdragen van Henk te Velde, Koen Vossen, Gerrit Voerman, Ruud Koole en Rik Peeters
- + De bank als nutsbedrijf, door Paul Bordewijk
- + Partijcultuur en strijd, door Adriaan van Veldhuizen
- + Het boek *Niemand's Land* van Marcel van Dam
- + Economische politiek na de crisis, met bijdragen van Anton Hemerijck & Casper Thomas en Rutger Claassen
- + Hoe vergrijst Nederland?, met bijdragen van Flip de Kam, Krijn van Beek, Imrat Verhoeven, Martijn van der Steen & Femke Roosma, H.J.A. Hofland en Joop van Holsteyn.

- + Marktwerking in de publieke sector, met bijdragen van Paul de Beer & Rutger Claassen, Barbara Baarsma & Jules Theeuwes, Romke van der Veen en Dik Wolfson
- + De publicatie van *Mensenwerk* van Ruud Koole
- + Het Israëliisch-Palestijnse conflict, met bijdragen van Jan Elshout en Maurits Berger.

Willem Witteveen en Douwe Jan Elzinga voerden iets wat lijkt op een gesprek tussen staatsrechtgeleerden in hun maandelijks wisselende column.

Daarnaast publiceerde *Socialisme & Democratie* nog tal van andere analyses, beschouwingen, interventies en boekessays.

Redactie en redactieraad waren eind 2009 als volgt samengesteld:

Redactieraad: Kees Schuyt (voorzitter), Greetje van den Bergh, Daniël Roos, Paul Tang, Willem Witteveen, Liesbet van Zoonen.

Redactie: Mare Faber (eindredacteur), Paul de Beer, Rutger Claassen, Douwe Jan Elzinga, Liesbeth Levy, Marijke Linthorst, Annemarieke Nierop (bureauredacteur), Monika Sie Dhian Ho (voorzitter), Daniëlle Teeuwen (bureauredacteur a.i.) en Adriaan van Veldhuizen.

Lokale politiek als laboratorium. In de voetsporen van Wibaut en Drees. WBS jaarboek 2009. Onder redactie van Frans Becker, Menno Hurenkamp en Pieter Tops.

Toen wij, aldus de redacteuren van het jaarboek, het plan opvatten om, met de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2010 in het verschiep, een boek samen te stellen over sociaal-democratische gemeentepolitiek, speelden twee vragen door ons hoofd. De eerste was: zou er een nieuwe generatie lokale politici van PvdA-huize bestaan die een gemeenschappelijk program ontwikkelen, een vergelijkbare houding en stijl en een gezamenlijke visie hebben – en elkaar daarin stimuleren? De tweede vraag luidde: zijn, nu de Partij van de Arbeid zich op landelijk niveau maar moeilijk kan herstellen van een vertrouwensbreuk met een belangrijk deel van haar electoraat, op lokaal niveau tekenen van zelfvertrouwen en vernieuwing te vinden? Ligt, met andere woorden, een begin van de weg terug omhoog in de lokale politiek? Kan de gemeente als proeftuin dienen voor de natie, met een nieuwe politiek van duurzame economische dynamiek, gecombineerd met sociale en culturele pacificatie en vooruitgang?

In onze speurtocht naar een antwoord werden wij – misschien wel tot onze eigen verbazing - getroffen door een gemeenschappelijke oriëntatie, houding en stijl van lokale PvdA-politici door alle verschillen heen, die nu eenmaal ook samenhangen met de grote verschillen tussen gemeenten. Wat ons daarbij opviel, is dat deze gemeenschappelijkheid helemaal niet belééfd wordt. Er zijn geen gezamenlijke ontmoetingsplaatsen of fora; er is geen gemeenschappelijk politiek program; geen website waar men elkaar ontmoet. De gemeente bleek bovendien een interessante broedplaats voor het oplossen van urgente maatschappelijke vraagstukken en spanningen en voor het uitzetten van nieuwe lijnen van sociaal-democratische politiek. Daarmee houdt de praktijk van de sociaal-democratische gemeentepolitiek een belofte in voor een herpositionering van de PvdA. Kan de levendige praktijk tot een geheel gesmeed worden? Er zijn aanknopingspunten genoeg.

De bakermat van wat het 'wethouderssocialisme' is gaan heten, is te vinden in de periode tussen de wereldoorlogen. Het behoort tot de kern van het erfgoed van de sociaal-democratische beweging in Nederland. Zoals J.Th.J. van den Berg in dit jaarboek laat zien, omvat dit wethouderssocialisme twee klassieke kernen van gemeentepolitiek: de ruimtelijke ontwikkelingspolitiek en de sociale politiek. De planmatige ontwikkeling van de stad en haar infrastructuur vormen de 'portefeuille' waarmee Wibaut beroemd is geworden; de voorzieningen en inkomensmaatregelen die het welzijn en de gezondheid van de burgers en hun bestaanszekerheid vergroten, vormen de 'portefeuille' van Willem Drees. Als derde opdracht van de socialistische gemeentepolitiek zou men dan nog die van Emanuel Boekman kunnen rekenen: de cultuurpolitiek.

Sommigen vergelijken de huidige tijd met die van de eeuwwisseling ruim honderd jaar geleden. Niet waar het gaat om armoede en achterstand, wel waar het gaat om de snelheid en diepgang van economische, sociale, demografische en culturele ontwikkelingen en spanningen in de steden. In die zin is er opnieuw behoefte aan een wethouderssocialisme à la Wibaut en Drees. Zeker, veel van wat zij beoogden, is gerealiseerd sinds zij aantraden; dat moet, zoals de Amsterdamse burgemeester Job Cohen zei in een herdenkingsrede naar aanleiding van het Wibautjaar in Amsterdam, bewaard en bewaakt worden. Maar er liggen opnieuw grote vragen op het gebied van integratie, onderwijs, zorg, cultuur en veiligheid, die om een grote visie vragen. Daarbij komt dat de overheid tal van nutsvoorzieningen uit handen heeft gegeven. Er is op het gebied van

infrastructuur – glasvezel, afvalverwerking, energie, vervoer – een nieuwe balans nodig van private en publieke bemoeienis en zeggenschap.

Het jaarboek van de Wiardi Beckman Stichting gaat over de traditie en de vooruitzichten van de sociaal-democratische gemeentepolitiek. Welke inspiratie biedt het wethouderssocialisme voor nu? Wat zijn de belangrijkste politieke en bestuurlijke ontwikkelingen in de sociaal-democratische gemeentepolitiek? En welke thema's zullen in de komende periode een centrale rol spelen in de gemeentepolitiek van de PvdA? Het boek beperkt zich tot vraagstukken die verband houden met de inrichting van de lokale maatschappij. Beschouwingen over grensoverschrijdende samenwerking of de rol van de gemeente in ontwikkelingssamenwerking zal men er niet aantreffen. Naast bijdragen van academici, die zich beroepshalve al langere tijd bezighouden met het lokale bestuur, staan in dit boek ook beschouwingen van mensen uit de praktijk: burgemeesters en lokale politici. Pieter Nieuwenhuijsen, Paul Bordewijk, Ruud Vreeman, Pieter Tops, Carolien Gehrels, J.Th.J. van den Berg, Gerard Anderiesen, Bert Otten, Ferd Crone, Bouwe de Boer, Rutger Zwart, Jan-Jaap van den Berg, Jouke de Vries en Jelle van der Meer zijn de auteurs.

Simon B. Kool, ten slotte, voorzag dit jaarboek van een foto-essay over een zeer bijzonder lokaal politiek avontuur: de herschepping van de Drufabriek in Ulft tot een cultureel centrum voor de gemeenschap en een prachtige plek om te wonen. Er is bijna geen familie in Ulft waarvan niet een of meerdere leden in deze fabriek in de Achterhoek hebben gewerkt. Toen het bedrijf werd overgenomen en naar elders werd verplaatst, was de grote vraag: wat nu? Met creativiteit, politieke visie, doorzettingsvermogen – soms neigend tot fanatisme – is het gelukt het hele industriële complex te behouden en in iets nieuws om te zetten: het resultaat van de inzet van de PvdA en in het bijzonder van een van haar vertegenwoordigers.

Werkgroepen

Het karakter van de WBS als netwerkorganisatie komt onder meer tot uiting in de werkgroepen die rondom de stichting functioneren. Zij dienen als discussieforum voor experts uit de wereld van de wetenschap, maatschappelijke betrokkenen en politici; zij vormen evenzeer kanalen voor advisering aan volksvertegenwoordigers van de PvdA; en zij ondersteunen periodiek het programmatische werk van de partij (onder andere met adviezen aan de verkiezingsprogrammacommissie). In dit verslagjaar is een begin gemaakt met uitbreiding van deze netwerkstructuur; in de komende periode zal deze ontwikkeling worden voortgezet.

Werkgroep Geschiedenis

De WBS Werkgroep Geschiedenis bestaat uit Jacco Pekelder (voorzitter), Adriaan van Veldhuizen, Erie Tanja, Karin van Leeuwen, Marijn Molema, Frans Becker, Dennis Bos, Anne Petterson, Emma Vos en Ilse Raaymakers. De werkgroep stelt het programma op en organiseert bijeenkomsten die open zijn voor publiek. Zij streeft ernaar de resultaten van de bijeenkomsten om te zetten in publicaties.

Dit jaar organiseerde de werkgroep een bijeenkomst op 16 januari in Nijmegen over de betrekkingen tussen de Duitse en Nederlandse sociaal-democratie na de Tweede Wereldoorlog. Marc Drögemöller, auteur van het boek *Zwei Schwestern in Europa. Deutsche und Niederländische Sozialdemokratie 1945-1990*, leidde in; Joost Kleuters en Alexander van Kessel hielden een coreferaat; Rutger Zwart leidde de bijeenkomst.

Op 13 maart belegde de werkgroep in het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis in Amsterdam een bijeenkomst over het spanningsveld tussen grote idealen en een soms onaangename partijcultuur, onder de titel 'Hoezo kameraden?' met drie biografen van vooraanstaande sociaal-democraten: Anne-Marie Mreijen, Margit van der Steen en Maarten Ternede over Marinus van der Goes van Naters (1900-2005), Hilda Verwey-Jonker (1908-2004) en Han Lammers (1931-2000). Een verslag is te vinden op de website van de WBS.

Op 19 juni vond een conferentie plaats over honderd jaar linkse oppositie binnen de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij (SDAP) en de PvdA. Aanleiding voor de bijeenkomst was de honderdste verjaardag van het 'Deventer Schisma'. In de oude schouwburg van Deventer luisterden ruim 90 belangstellenden naar bijdragen over vier historische momenten van schurende en scheurende linkse critici in de sociaal-democratische geschiedenis. Na een kort openingswoord van Piet Bijl sprak Adriaan van Veldhuizen over politieke vriend- en vijandschappen binnen de SDAP, inclusief de scheuring in Deventer. Koen Vossen belichtte het ontstaan van de OSP als beweging van vooral radicale jongeren. Ed van Thijn sprak over zijn ervaringen met de vernieuwingsbeweging Nieuw Links, aan het eind van de jaren zestig. Gerrit Voerman gaf een analyse van de opkomst van de SP sinds 2004. De

conferentie werd afgesloten met een debat over de 'lessen' die de PvdA uit deze geschiedenissen zou kunnen trekken.

Op 21 oktober organiseerde de werkgroep een besloten sessie over een door Jan Marinus Wiersma gepubliceerd boek over het politieke gebruik van geschiedenis: *Politics of the Past: the Use and Abuse of History*.

Werkgroep Economie

In de Werkgroep Economie treffen economen werkzaam in de politiek, de ambtelijke dienst, maatschappelijke organisaties en wetenschap elkaar om over economische en sociale kwesties te debatteren. Voorzitter van de werkgroep is Leo Aarts. Namens de WBS is Frans Becker betrokken bij de werkgroep, voor de Tweede-Kamerfractie van de PvdA is dat Paul Tang.

De werkgroep kwam in 2009 twee maal bijeen. Op 11 maart vond een debat plaats over volkshuisvesting en de rol van de corporaties, met Hugo Priemus, Taco van Hoek, Staf Depla en Gerard Anderiesen.

Op 24 november boog de werkgroep zich over de zogenaamde brede heroverwegingoperatie, met bijdragen van Coen Teulings, Sweder van Wijnbergen en Wouter Bos. Centraal stonden vragen over noodzaak, omvang, richting en *timing* van (ingrijpende) bezuinigingen.

Werkgroep Partijpolitieke Processen

De Werkgroep Partijpolitieke Processen houdt zich bezig met de ontwikkeling van politieke partijen, het partijstelsel en de uitoefening van de politieke macht. Zij verenigt analisten en beschouwers uit de wereld van het openbaar bestuur, de politiek, de wetenschap, maatschappelijke organisaties en de journalistiek. Ruud Koole is voorzitter, Arie de Jong secretaris van de werkgroep.

De werkgroep kwam in 2009 zeven maal bijeen.

- + Mariëtte Hamer sprak over haar ervaringen en vooruitzichten na een jaar fractievoorzitterschap;
- + Monika Sie Dhian Ho maakte de balans op van een jaar directeurschap van de WBS;
- + Jeroen Dijsselbloem besprak de achtergronden, de inhoud en de gevolgen van het rapport van de parlementaire onderzoekscommissie naar onderwijsvernieuwingen;
- + Guusje ter Horst sprak over haar ambities ten aanzien van het functioneren van het openbaar bestuur en over de positie van politieke partijen en hun rol in de parlementaire democratie;
- + Henk Kool sprak met de werkgroep over bevoegdheid voor lokale politiek, aan de hand van zijn ervaringen als wethouder in de gemeente Den Haag; Lobke Zandstra was daarbij coreferent;
- + Marc Chavannes hield een inleiding over zijn boek *Niemand regeert*;
- + Ruud Koole hield als auteur van *Mensenwerk* - een boek over zijn ervaringen als partijvoorzitter - een inleiding voor de werkgroep.

Werkgroep Electorale Processen

De WBS heeft een groep electorale onderzoekers bijeengebracht die op de nodige afstand staan van de hitte van de dagelijkse politiek, om met enige regelmaat resultaten van wetenschappelijk onderzoek op het gebied van kiezersonderzoek en communicatie te bespreken in relatie tot de positionering van politieke partijen.

Op 28 januari besprak de werkgroep 'De culturele dimensie bij electoraal gedrag en de opstelling van partijen', aan de hand van een inleiding van Huib Pelikaan.

Op 15 juni verzorgden Claes de Vreese, Tom van der Horst en René Cuperus inleidingen over de campagne en uitslag van de Europese verkiezingen.

Werkgroep Arbeid

In 2009 werd in WBS-verband een Werkgroep Arbeid opgericht, waarin een twintigtal deelnemers uit de wereld van de wetenschap, de vakbeweging, het bedrijfsleven en de politiek zich buigen over

een breed scala van vraagstukken op het terrein van arbeid, zoals medezeggenschap, arbeidsverhoudingen op nationaal en bedrijfsniveau, arbeidsparticipatie en arbeidsmarkt, kwaliteit van de arbeid, sociale innovatie, de relatie tussen partij en vakbeweging en arbeid in de publieke sector. Bertus Mulder is voorzitter van de werkgroep, Mieke Groen secretaris. Namens de WBS is Monika Sie Dhian Ho betrokken bij de werkgroep.

In 2009 belegde de werkgroep een tweetal constituerende bijeenkomsten en voorts een drietal bijeenkomsten: met Mariëtte Hamer over een sociaal-democratische visie op arbeid; met Frans Becker over het rapport 'Om de plaats van de arbeid' van de WBS, waarbij Jeroen de Jong (IVA, Tilburg) als coreferent optrad; en met Johan Groothoff over demografische ontwikkelingen en arbeidsparticipatie. De werkgroep was vanzelfsprekend ook forum voor het gespannen debat over de AOW, waarbij partij en vakbeweging diametraal tegenover elkaar kwamen te staan.

Werkgroep Staat en Burger

De werkgroep Staat en Burger verenigt experts op het gebied van het staatsrecht, bestuurskundigen, politicologen en politici en richt haar aandacht op vraagstukken van bestuurlijke verhoudingen en vernieuwing, het functioneren van de democratie, de rol van de constitutie en de rechtsstaat.

Voorzitter is J.Th.J. van den Berg, secretaris Martijn Balster.

De werkgroep boog zich dit jaar over de herziening van de grondwet, de Europese verkiezingen, de subsidiëring van politieke partijen en de toekomst van het middenbestuur. Paul Kalma, Laurens Dragstra, Wim Voermans en Pierre Heijnen traden als inleiders op.

Werkgroep Eigentijdse Sociaal-Democratie

In 2009 richtte een groep jonge academici in WBS-verband de Werkgroep Eigentijdse Sociaal-Democratie op, onder voorzitterschap van Rutger Claassen en Adriaan van Veldhuizen. Monika Sie Dhian Ho neemt deel aan de werkgroep vanuit de WBS. Het doel van de werkgroep is de politiek-theoretische grondslagen van de hedendaagse sociaal-democratie opnieuw te doordenken en waar nodig te herformuleren. De leden bespreken gezamenlijk kernteksten uit de sociaal-democratische traditie en teksten van hedendaagse politiek-theoretici en filosofen. Zij beogen over hun bevindingen te publiceren in WBS-verband en benutten de opbrengst van de gespreksgroep voorts in de verschillende WBS-activiteiten waaraan zij deelnemen.

Organisatie en personeel

Een nieuw kantoor: Emmapark 12 te Den Haag

De WBS ruilde haar kantoor aan de Herengracht 105-107 in voor een centraal en fraai gelegen pand in het Bezuidenhout te Den Haag. Overwegingen van kosten en ruimte speelden daarbij een belangrijke rol; het nieuwe kantoor biedt bovendien mogelijkheden om samen te werken met denktanks en instellingen die sterke raakvlakken hebben met het werk van de WBS. De verhuizing is gepaard gegaan met een vergaande ontvlechting ten opzichte van de financiële en organisatorische structuur van het kantoor van de PvdA..

Onze vestigingsplaats in Den Haag biedt niet alleen onderdak aan de WBS-staf - en inmiddels ook aan de medewerkers van de Anne Vondeling Stichting - maar doet ook dienst als 'WBS-huis': als centrum voor debat en ontmoeting, als ideale ruimte voor kleinere seminars en bijeenkomsten. Een pand, van waaruit we met overtuiging en plezier zullen werken aan versterking en ontwikkeling van de sociaal-democratie - in Nederland en Europa. Een pand bovendien dat openstaat voor bezoekers en makkelijk te bereiken is, op een steenworp afstand van het Centraal Station in Den Haag.

Op dinsdag 22 september werd de verhuizing naar Emmapark 12 met een feestelijke borrel gevierd. Marnix Norder, wethouder van Den Haag, en Job Cohen, voorzitter van het curatorium van de WBS, hielden een toespraak. Na zijn toespraak opende Cohen het nieuwe WBS-huis door een stapel WBS-publicaties over Haagse bodem uit te spreiden.

Gaande het verslagjaar bleken organisatorische problemen bij het Centrum voor Lokaal Bestuur te vragen om ingrijpen door de WBS. Frans Becker trad een groot deel van het jaar op als interim-secretaris van het Centrum en begeleidde de overgang van het CLB als onderdeel van de WBS naar enerzijds een Vereniging Centrum voor Lokaal Bestuur van PvdA-bestuurders en anderzijds een opleidingsinstituut van de PvdA. Op het congres van de PvdA van december 2009 werd dit proces afgerond; vanaf 2010 zullen ook de jaarrekeningen van WBS en CLB gescheiden kunnen worden gepresenteerd.

Curatorium en staf

Het curatorium van de WBS kwam in 2009 drie maal bijeen. Het boog zich onder meer over het werkplan en de activiteiten van de WBS, de financiële situatie - inclusief de ontvlechting met het Centrum voor Lokaal Bestuur en verhuizing naar Den Haag - de begroting voor 2010 en de jaarrekening 2008.

Op 31 december bestond het curatorium van de WBS uit de volgende leden: Hans Boutellier, Job Cohen (voorzitter), Hugo Fernandes Mendes, Flip de Kam, Ruud Koole, Trude Maas, Pauline

Meurs, Ryclef Rienstra, Paul Tang, Jouke de Vries, Keklic Yücel (penningmeester) en Monika Sie Dhian Ho (secretaris).

Op 31 december bestond de staf van de WBS uit de volgende medewerkers:

Frans Becker, adjunct-directeur (35 uur);

René Cuperus, wetenschappelijk medewerker (35 uur);

Mare Faber, wetenschappelijk medewerker en eindredacteur van *Socialisme & Democratie* (28 uur);

Annemarieke Nierop, bureauredacteur van *Socialisme & Democratie* en redacteur van de WBS-website (28 uur);

Vera van Lingen, secretariaatsmedewerker (32 uur);

Monika Sie Dhian Ho, directeur (35 uur).

Ilse Raaymakers en Danielle Teeuwen vervingen Annemarieke Nierop tijdens haar zwangerschapsverlof. Jonna Gjaltema, Wouter Heijne, Koen Keunen, Pim Paulusma en Naomi Woltring waren in dit verslagjaar als stagiair verbonden aan de WBS.

Jan Marinus Wiersma, Arie van der Hek, Paul de Beer, en Hans Wansink werden aangesteld als fellow van de WBS.

De Dr. J.M. den Uyl-leerstoel

De Dr. J.M. den Uyl-leerstoel is ingesteld vanwege de Wiardi Beckman Stichting en is ondergebracht bij de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen en de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam. De opdracht van de leerstoel heeft betrekking op 'de ontwikkelingen in het democratisch socialisme in relatie tot wetenschap en samenleving'. Jan Pronk, Ad Oele, Ed van Thijn en Ad Geelhoed vervulden eerder dit hoogleraarschap.

Het curatorium van de Den Uyl-leerstoel onder leiding van J.Th.J. van den Berg bereidt een nieuwe voordracht voor de leerstoel voor.

Financiën

Naast de overheidssubsidie en een bijdrage van de PvdA bestonden de inkomsten van de WBS uit particuliere donaties, die een aanzienlijke bijdrage aan het totale budget van de WBS uitmaken.

9. Publicaties van de stafleden van de Wiardi Beckman Stichting

Frans Becker

- Met Monika Sie Dhain Ho, Jos Huijs, René Cuperus, Ranjith Clemminck en Remmert van Haaften, 'De PvdA en integratie: een nieuwe fase', in: *Socialisme & Democratie* 2009 nr.1/2
- 'Politiek is geen stage', in: *Socialisme & Democratie* 2009 nr. 4
- 'De markt van licht en warmte', in: *Socialisme & Democratie* 2009 nr. 6
- 'Schuiven met de AOW-leeftijd is gemakzuchtig', in: *Socialisme & Democratie* 2009 nr. 7/8
- Met René Cuperus, 'Obama en de Europese paradox', in : *Socialisme & Democratie* 2009 nr. 10
- Met Menno Hurenkamp en Pieter Tops (red.), *Lokale politiek als laboratorium. In de voetsporen van Wibaut en Drees. WBS jaarboek 2009*, Den Haag 2009
- Met René Cuperus en Monika Sie Dhian Ho, 'The Polarization of the Dutch Electorate', in: Ernst Stetter, Karl Duffek, Ania Skrzypek (ed.), *Next Left. Renewing Social Democracy. Contributions to a European-Wide Debate*, FEPS, Brussel 2009
- 'Houd eerst de 55-plussers aan het werk', in: *de Volkskrant*, 25 juli 2009
- *Social Democracy in Times of Economic Crisis*, paper for the conference 'The Recovery Plans in Europe and their Effects on Growth and Employment: A first assessment, IRES, Hans Böckler Stiftung, Friedrich Ebert Stiftung, Berlijn, 3 juni 2009
- Met René Cuperus, 'Schluss mit der roten Misere. Die Niederländische Erfahrung als Negativfolie', in: *Neue Gesellschaft Frankfurter Hefte* 2009 nr. 11
- Met René Cuperus, *An analysis of the EU elections in The Netherlands: the position of the Dutch Labour Party*, paper for the conference 'La social-démocratie européenne après les élections de juin 2009', Fondation Jean Jaurès/Friedrich Ebert Stiftung, Parijs, 2 juli 2009
- Columns op de WBS-site: *De valse argumenten van het AOW-debat en Zwaar werk.*

René Cuperus

- *De wereldburger bestaat niet. Waarom de opstand der elites de samenleving ondermijnt*, Amsterdam 2009
- 'De wrok van de PVV-aanhanger waart door heel Europa', in: *NRC Handelsblad*, 2 oktober 2009 (Opinie). Tevens verschenen in *NRC NEXT*, 3 oktober, 2009
- 'Sociaal-democratische integratiepolitiek: mission impossible?', in: *Samenleving en Politiek*, jaargang 16 (2009), nr.2, februari,
- 'Hoe cultuurbotsingen te vermijden in een migrerende wereld?', in: *Roodkoper*, 2009
- "Keine Macht, keine Moral? Ein niederländischer Kommentar zu SPD-Blues", in: Jan Engels & Gero Maass (Hg.), *Im Blick der europäischen Nachbarn*, Friedrich Ebert Stiftung, p. 21-27.
- 'Nagekomen brief aan een verloren electoraat', in: *Socialisme & Democratie* 2009 nr. 1/2
- Met Frans Becker e.a., 'De PvdA en integratie: een nieuwe fase', in: *Socialisme & Democratie* 2009 nr.1/2
- Met Frans Becker, 'Obama en de Europese paradox', in : *Socialisme & Democratie* 2009 nr. 10
- Met Frans Becker, 'Schluss mit der roten Misere. Die Niederländische Erfahrung als Negativfolie', in: *Neue Gesellschaft Frankfurter Hefte* 2009 nr. 11
- Met Frans Becker, *An analysis of the EU elections in The Netherlands: the position of the Dutch Labour Party*, paper for the conference 'La social-démocratie européenne après les élections de juin 2009', Fondation Jean Jaurès/Friedrich Ebert Stiftung, Parijs, 2 juli 2009

- Met Frans Becker en Monika Sie Dhian Ho, ‘The Polarization of the Dutch Electorate’, in: Ernst Stetter, Karl Duffek, Ania Skrzypek (ed.), *Next Left. Renewing Social Democracy. Contributions to a European-Wide Debate*, FEPS, Brussel 2009.
- ‘Europe’s Revolt of Populism and the Turkish Question’, in: Peter M.E Volten (ed.), *Perceptions and Misperception in the EU and Turkey. Stumbling blocks on the road to accession*, CESS, 2009, pp. 131-157.
- ‘Der populistische Dambruch. Die niederländischen Volksparteien under Druck’, in: Friso Wielenga (ed.), *Populismus in den Niederlanden und Deutschland*, Muenster, 2009.
- Japane vertaling van R. Cuperus and J. Kandel (eds.), *European Social Democracy. Transformation in Progress* (1989), Wiardi Beckman Stichting / Friedrich Ebert Stifunt, door The English Agency, Japan, Ltd. 2009.

Verder gaf René Cuperus onder meer colleges aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en de Universiteit van Tilburg (HOVO), aan de Radboud Universiteit Nijmegen (masters Politiek en Cultuur), de Universiteit van Maastricht (masters Politieke filosofie) en aan de Masterclass van Berenschot. Hij was in 2009 (tot aan de Europese verkiezingen) columnist van *de Volkskrant* en trad met enige regelmaat op in het NCRV-programma *Standpunt.Café* op Radio 1. Tevens is hij lid van de kandidaatsstellingscommissie van de VARA Verenigingsraad.

Mare Faber

- ‘Zeventig jaar S&D’, in: *Socialisme & Democratie* 2009 nr. 6.

Monika Sie Dhian Ho

- “‘Ons Nederland’ past niet bij de PvdA’, in: *de Volkskrant*, 2 februari 2009
- Met Frans Becker e.a., ‘De PvdA en integratie: een nieuwe fase’, in: *Socialisme & Democratie* 2009 nr.1/2.
- Met Frans Becker en René Cuperus, ‘The Polarization of the Dutch Electorate’, in: Ernst Stetter, Karl Duffek, Ania Skrzypek (ed.), *Next Left. Renewing Social Democracy. Contributions to a European-Wide Debate*, FEPS, Brussel 2009.
- Column op de WBS-website: *De ziel moet terug in de politiek*.
- Met programmacommissie onder voorzitterschap van Jan Pronk, *PvdA Verkiezingsprogramma Europees Parlement 2009 – 2014*.

Beschikbare publicaties van de Wiardi Beckman Stichting

Publicaties Wiardi Beckman Stichting

(per december 2009)

De rapporten zijn te bestellen via het secretariaat van de Wiardi Beckman Stichting (telefonisch: 070 – 262 9720 of per e-mail: info@wbs.nl).

Verschenen in 2009

Titel	Prijs
Lokale politiek als laboratorium	€ 25,00
De wereldburger bestaat niet	Via de boekhandel

Verschenen in 2008

Titel	Prijs
Om de plaats van de arbeid	€ 3,00
Het ongemak over Europa	€ 25,00

Verschenen in 2007

Titel	Prijs
Een economisch mozaïek	€ 5,00
De bedreigde rechtsstaat	€ 5,00
Ruggengraat van ongelijkheid	€ 12,50
Op zoek naar progressief Amerika. Jaarboek 2007	€ 25,00
Social democracy and education	€ 22,00
Wie betaalt de staat ?	€ 29,90
Politiek van de netwerkgeneratie (WBS Werkplaats)	€ 5,00
Verloren slag. De PvdA en de verkiezingen van november 2006	€ 20,00
En die twee jongens zijn wij!	€ 25,00

Verschenen in 2006

Titel	Prijs
Crossfire. Amerikaanse toestanden III	€ 6,00
Nieuwe energie	€ 7,50
Vier jaar Balkenende. Jaarboek 2006	€ 20,00
The EU – A Global Player ?	€ 20,00

Verschenen in 2005

Titel	Prijs
Cultuurpolitiek. Jaarboek 2005	€ 20,00
Zonder visie geen toekomst. Zeven bijdragen over de verzorgingsstaat	€ 10,00
Kerndepartementen. Een nieuwe overheid – ook aan de top	€ 12,50
Kaaskoppen en zoete wijn. Amerikaanse toestanden dl. 2	€ 6,00
Nieuwe vormen van solidariteit	€ 10,00

Public Discourse and Welfare State Reform	€ 20,00
Leergeld. Sociaal-democratische onderwijspolitiek in een tijd van nieuwe verschillen	€ 14,00

Verschenen in 2004

Titel	Prijs
Rotterdam. Het vijftiengste jaarboek voor het democratisch socialisme	€ 20,00
Amerikaanse toestanden	€ 6,00
De toekomst van het Koninkrijk	€ 17,90
Links, rechts en de vooruitgang	€ 20,00
Energieopties voor de 21 ^{ste} eeuw (zie website: www.wbs.nl)	n.v.t.

Overige publicaties

Titel	Prijs
Nederland – Suriname: de herkansing	€ 15,00
Multiple Third Ways	€ 17,70
The challenge of diversity. European social democracy facing migration, integration and multiculturalism	€ 15,00
Het Suriname-syndroom	€ 16,50

Socialisme & Democratie

Maandblad van de Wiardi Beckman Stichting voor het debat over theorie en praktijk van het democratisch socialisme. Losse nummers: €9,50 per exemplaar.

Abonnement:

Particulier Nederland: €87,50

Instelling Nederland: €157,50,50

Student/aio/oio of lid Jonge Socialisten: €47,50

Particulier buitenland: €142,50

Instelling buitenland: €169,00

Deelnemers aan Jong WBS: gratis

Voor het aanvragen van een abonnement, een kennismakingsnummer of een specifiek nummer kunt u contact opnemen met uitgeverij Boom te Meppel, tel.: 0522 - 237 555 of via boomtijdschriften@uitgeverijboom.nl.